Напрям роботи 2.

ШЕЛЕНКОВА Наталія, канд. психол.н.,
доцент, доцент кафедри психології Уманський державний
педагогічний університет імені Павла Тичини, м. Умань
ПРИСЯЖНЮК Діана, здобувачка першого (бакалаврського) рівня
вищої освіти спеціальності 053 Психологія
Уманський державний
педагогічний університет імені Павла Тичини, м. Умань

ЗНАЧЕННЯ НЕВЕРБАЛЬНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Спілкування є складним, багатоплановим процесом, у якому, крім слів, для обміну інформацією використовуються різноманітні засоби — постава тіла, жести, міміка, інтонація, погляд. Впливають на нього просторове розміщення партнерів, навіть їхні манери одягатися тощо. Усі ці засоби передавання інформації належать до невербальної комунікації.

Невербальна комунікація - процес взаємообміну інформацією шляхом використання для передавання повідомлень невербальних (немовних) засобів комунікації [1].

Багато культур володіють особливими соціальними та культурними моделями, або сценаріями, невербальної поведінки, в тому числі емоційної. Людина, що є представником конкретної культури, добре знає її правила і норми, які затверджуються відповідними сценаріями, і зазвичай діє, узгоджуючись з ними.

Проблема міжкультурної відповідності жестів, або, як її зазвичай називають в невербальній семіотиці, проблема універсалізму, тісно пов'язана з інтерпретацією невербального тексту однієї культури носіями іншої; а також з проблемою перекладності.

Багато культур володіють особливими соціальними та культурними моделями, або сценаріями, невербальної поведінки, в тому числі емоційної.

Людина, що є представником конкретної культури, добре знає її правила і норми, які затверджуються відповідними сценаріями, і зазвичай діє, узгоджуючись з ними. У тих же випадках, коли поведінка представників даної культури є явним порушенням норм, то це робиться ними або усвідомлено – зазвичай з наміром виконати певне комунікативне завдання, або неусвідомлено. В цьому випадку ненормативна поведінка або одержує нестандартну інтерпретацію, або просто засуджується іншими людьми як етично або естетично неприємна, як фізично чи психологічно неприйнятна, а тому ввважається такою, що не сприяє спілкуванню [2].

У психології виділяють чотири форми невербального спілкування: кінесику, паралінгвістику, проксеміку, візуальне спілкування (окулесику). Кожна з форм спілкування використовує свою знакову систему. Наука, предметом якої є невербальна комунікація і, ширше, невербальна поведінка і взаємодія людей, називається невербальною семіотикою.

До цього розділу знання відносить [1]:

1. Паралінгвістику (науку про звукові коди невербальної комунікації).
2. Кінесику (науку про жести і жестові рухи, про жестові процеси і жестові системи).
3. Окулесику (науку про мову очей і візуальну поведінку людей під час спілкування).
4. Аускультацію (наука про слухове сприйняття звуків і аудіальнуповедінку людей в процесі комунікації).
5. Гаптику, або такесику (науку про мову торкань і тактильноїкомунікації).
6. Гастику (науку про знакові в комунікативних функціях їжі та напої,про прийом їжі, про культурні та комунікативні функції напоїв і частувань).
7. Ольфакцію (науку про мову запахів, значення, передані за допомогою запахів, і роль запахів у комунікації).
8. Проксеміку (науку про простір комунікації, його структуру та функції).
9. Хронеміку (науку про час комунікації, про його структурні,семіотичні і культурні функції).

10. Системологію (науку про системи об'єктів, якими люди оточують свій світ, про функції та значення, які ці об'єкти виражають у процесі комунікації).

Точне розуміння сенсу отриманого невербального повідомлення важливо ще й тому, що окремі жестові форми, що зустрічаються в різних культурах, хоча і не тотожні за значенням, можуть мати семантично схожі інтерпретації [3].

Підсумовуючи вищевикладене, зазаначимо, що спілкування (в тому числі невербальне) виступає необхідною умовою існування людей, без якого неможливе повноцінне формування не лише окремих психічних функцій, процесів і властивостей людини, але і особи в цілому. Ось чому вивчення цього складного психічного феномену як системної освіти, яка має багаторівневу структуру і тільки йому властиві характеристики, є актуальним для психологічної науки.

Список використаних джерел

1. Ковалинська І. В. Невербальна комунікація. К. : Вид-во «Освіта України», 2014. 289 с.
2. Косенко Ю. В. Основи теорії мовної комунікації: навч. посіб. Суми : Сумський держ. ун-т., 2011. 187 с.
3. Яшенкова О.В. Основи теорії мовної комунікації: навч. посібник. Київ: Академія, 2010. 312 с.